

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری قوه قضائیه»^۱

مقدمه

مجلس شورای اسلامی با تصویب «قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی و انتقال خون ایران مصوب ۱۳۹۰/۲/۴» و همچنین «قانون تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی و انتقال خون ایران به کارمندان سازمان دامپزشکی کشور و سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱۹» میزان وجوه ماهیانه قابل پرداخت به کارکنان سازمان‌های مذکور را به‌نحوی بی‌سابقه و غیرمتعارف حتی تا میزان بیش از سه برابر افزایش داد.^۲ این مساله باعث شد سازمان‌های دیگری نظیر سازمان بهزیستی، مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی، سازمان بازرسی و در نهایت، در طرح حاضر، قوه قضائیه نیز مطالبه بهره‌مندی از این فوق‌العاده خاص را به طور جدی پیگیری نمایند. این در حالی است که کمیسیون ذی‌ربط با گسترش دامنه شمول طرح حاضر به کارکنان اداری، قضات، نیروهای کارگری و شرکتی قوه قضائیه و علی‌رغم ایرادات متعدد، اقدام به تصویب طرح حاضر نمود.^۳

ارزیابی

۱. یکی از مهم‌ترین اهداف تدوین و تصویب قانون مدیریت خدمات کشوری، سامان‌دهی قوانین و مقررات پراکنده حوزه اداری و استخدامی، از جمله حقوق و مزایا، بوده است. این در حالی است که تصویب قوانین موردی نظیر طرح حاضر باعث خدشه‌دار شدن ویژگی «عام بودن» این قانون شده و با شعار ساماندهی بخشی، شیرازه و سامان کلی نظام جبران خدمات بخش عمومی تضعیف خواهد شد.

۲. میانگین حقوق کارکنان اداری قوه قضائیه، که همچون اکثر کارکنان دولت، تابع قانون مدیریت خدمات کشوری هستند، مطابق مصوبه کمیسیون اجتماعی، بیش از ۶٫۵ میلیون تومان افزایش پیدا کرده و این در حالی است که میانگین میزان حقوق فعلی این کارکنان حدود ۸ میلیون تومان برآورد می‌شود. بنابراین افزایش بیش از ۸۰ درصدی حقوق این دسته از کارکنان، شکاف عمیقی میان حقوق ایشان و سایر کارکنان بخش عمومی ایجاد خواهد کرد و مصداق روشنی از تبعیض ناروا (موضوع بند (۹) اصل (۳) قانون اساسی) خواهد بود و مطالبات گسترده سایر کارکنان بخش عمومی مبنی بر لزوم تسری این فوق‌العاده خاص به آن‌ها را در پی خواهد داشت.

مخصوصاً سخن علنی

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۴۵۹

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

۱۴۰۰/۶/۲۲

معاونت رصد و

مطالعات مدیریت

سایر معاونت‌ها:

مطالعات بخش عمومی

مطالعات حقوقی

شماره مسلسل:

۲۹۰۱۷۶۳۷-۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۷/۲۶

۱. عنوان طرح حاضر در مصوبه کمیسیون اجتماعی به «طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران به کارکنان قوه قضائیه» تغییر یافته است.

۲. اظهار نظر کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس درباره: «طرح تسری قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی و انتقال خون به کارمندان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای» (۱۳۹۲).

۳. مرکز پژوهش‌ها در گزارشی با شماره مسلسل ۲۹۰۱۷۶۳۷ مورخ ۱۴۰۰/۵/۱۷ با تفصیل بیشتری به اظهار نظر در خصوص محتوای طرح حاضر پرداخته است. بر این اساس در اظهار نظر حاضر به منظور رعایت اختصار، از ذکر برخی ایرادات طرح حاضر صرف نظر شده است.

۳. تخمین بار مالی سالیانه طرح حاضر حدود ۶ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود.^۱ این در حالی است که با توجه به وضعیت بودجه قوه قضائیه و بودجه عمومی کشور تأمین این میزان از منابع امکان‌پذیر نخواهد بود و تحمیل چنین هزینه‌هایی در شرایط کنونی، تعمیق وضعیت کسری بودجه و تشدید بدهی عمومی کشور و شکل‌گیری تورم افسارگسیخته را به همراه خواهد داشت. همچنین در تبصره «۵» مصوبه کمیسیون اجتماعی بار مالی ناشی از اجرای این طرح از محل اعتبارات مصوب دستگاه‌های مشمول و به شرط عدم ایجاد بار مالی جدید برای دولت پیش‌بینی شده است. این در حالی است که اعتبارات مصوب دستگاه‌های مشمول دارای مصارف مشخص بوده و قادر به تأمین منابع مورد نیاز برای هزینه‌های جدید نیستند. همچنین طبق نظریه تفسیری شماره ۹۱/۳۰/۴۹۷۴۹ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۳ شورای نگهبان درج عبارت «از محل اعتبارات مصوب» رافع ایراد مغایرت با اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی نخواهد بود. بنابراین مصوبه حاضر مغایر اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی بوده و تصریح آن مبنی بر تأمین بودجه مورد نیاز از محل اعتبارات قوه قضائیه نیز رافع ایراد مذکور نخواهد بود.

۴. مطابق تبصره «۱» مصوبه کمیسیون اجتماعی، فوق‌العاده خاص طرح حاضر مشمول کسر کسور بازنشستگی بوده و از این رو در آینده شکاف قابل توجهی میان حقوق و مزایای بازنشستگان قوه قضائیه ایجاد خواهد کرد. همچنین با توجه به محاسبه مستمری بازنشستگان بر مبنای میانگین دریافتی دارای کسور بازنشستگی دو سال آخر، بار مالی قابل توجه تحمیل شده به صندوق‌های بازنشستگی در طرح حاضر در خصوص صندوق‌های بازنشستگی دولتی مغایر اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی و در خصوص صندوق‌های بازنشستگی غیردولتی مغایر شرع و اصل چهلم (۴۰) قانون اساسی مبنی بر نفی اضرار به غیر خواهد بود.

۵. مطابق تبصره «۳» ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف به تدوین سازوکاری در نظامات پرداخت و مزایا بوده که براساس آن اختلاف حقوق و مزایای بین مقامات، رؤسا، مدیران و کارکنان موضوع این ماده در مشاغل مشابه و شرایط مشابه در هر صورت از ۲۰ درصد تجاوز نکند. این در حالی است که در صورت تصویب نهایی طرح حاضر، اختلاف حقوق و مزایای کارکنان قوه قضائیه با بسیاری از کارکنان مشابه در سایر قوا فراتر از ۲۰ درصد شده و از این رو مغایر تبصره «۳» ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه خواهد بود. بنابراین، تصویب طرح حاضر نیازمند رأی دوسوم نمایندگان خواهد بود.

جمع‌بندی

تصویب طرح حاضر میزان حقوق و مزایای کارکنان قوه قضائیه را به شدت افزایش داده و باعث ایجاد شکاف عمیق میان حقوق و مزایای آنها با عمده کارکنان بخش عمومی خواهد شد. بر این اساس مصداق روشنی از تبعیض ناروا و بی‌عدالتی در نظام پرداخت کشور محسوب شده و ایجاد نارضایتی سایر کارکنان بخش عمومی و شکل‌گیری مطالبات سلسله‌وار و مستمر مبنی بر لزوم تسری این فوق‌العاده به سایر کارکنان را در پی خواهد داشت. این در حالی است که با توجه به برآورد بار مالی حدود ۶ هزار میلیاردی طرح

۱. در جدول زیر تخمین بار مالی مصوبه کمیسیون اجتماعی مجلس درباره طرح حاضر ارائه شده است. (مبالغ به تومان)

کارکنان	تخمین تعداد کارکنان مشمول طرح حاضر	تخمین میانگین فوق‌العاده خاص	تخمین بار مالی ماهیانه طرح حاضر	تخمین بار مالی طرح حاضر
کارکنان اداری یا مدرک دکتری	۱۸۰	۶۷۴۰۴۰۰	۱۲۱۳۲۷۳۰۰۰	۱۴۵۵۹۳۶۴۰۰۰
کارکنان اداری یا مدرک کارشناسی ارشد	۱۳۷۴۱	۶۷۴۰۴۰۰	۹۲۶۱۹۸۳۶۴۰۰	۱۱۱۱۴۳۸۰۳۶۸۰۰
کارکنان اداری یا مدرک کارشناسی	۲۶۸۰۱	۶۷۴۰۴۰۰	۱۸۰۶۴۹۴۶۰۴۰۰	۲۱۶۷۷۹۳۵۳۴۸۰۰
کارکنان اداری یا مدرک فوق دیپلم	۲۵۴۰	۶۵۶۰۰۰۰	۲۳۲۳۳۴۰۰۰۰۰	۲۷۸۶۶۸۸۰۰۰۰۰
کارکنان اداری یا مدرک دیپلم	۵۸۷۱	۶۴۹۷۰۰۰	۲۸۱۴۳۸۸۷۰۰۰۰	۳۵۷۷۲۶۶۴۴۰۰۰۰
کارکنان اداری یا مدرک زیر دیپلم	۶۴۶	۶۲۸۱۰۰۰	۴۰۵۷۵۲۶۰۰۰	۴۸۶۹۰۳۱۲۰۰۰
قضات	۱۳۳۴۵	۶۰۰۰۰۰۰	۷۹۴۷۰۰۰۰۰۰۰	۹۵۳۶۴۰۰۰۰۰۰۰۰
کارکنان دارای قرارداد کارگری	۲۲۵۹	۵۳۱۰۹۹۰	۱۷۳۰۸۵۱۶۴۱۰	۲۰۷۷۰۲۱۹۶۹۳۰
کارکنان شرکنتی	۶۲۰۰	۵۳۱۰۹۹۰	۳۲۹۲۸۱۳۸۰۰۰	۳۹۵۱۳۷۶۵۶۰۰۰
جمع کل (بدون تبصره ۲)	۷۳۴۸۳	۶۳۹۰۷۷۱	۴۶۹۶۱۳۰۳۶۳۱۰	۵۶۳۵۲۵۶۴۳۲۵۲۰
تخمین بار مالی تبصره ۲	۱۲۵۰۰	۲۳۴۶۸۰۰	۳۰۳۲۱۸۰۰۰۰۰	۳۶۳۹۸۱۶۰۰۰۰۰۰
	(تخمین ۱۰٪ پست‌ها)	(مازاد بر فوق‌العاده خاص)		
جمع کل		۶۸۰۲۵۲۴	۴۹۹۹۲۴۸۲۶۳۱۰	۵۹۹۹۳۲۸۰۲۴۵۲۰

حاضر برای کشور و محدودیت منابع مالی دولت، خصوصاً در شرایط کنونی، افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان بخش عمومی جز با تشدید کسری بودجه و بروز تورم افسارگسیخته امکان پذیر نخواهد بود. همچنین طرح حاضر به دلیل عدم تعیین طریق جبران افزایش هزینه عمومی مغایر اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی و به واسطه ایجاد تبعیض ناروا مغایر بند «۹» اصل سوم (۳) قانون اساسی و بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری بوده و با توجه به مغایرت با تبصره «۳» ماده (۲۹) برنامه ششم توسعه نیازمند آرای دوسوم نمایندگان خواهد بود. همچنین در صورت عدم بهره‌مندی کارکنان قوه قضائیه از تمام ظرفیت‌های پرداخت فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری، توجه به این نکته ضروری است که راه حل این مسئله تغییر نظام پرداخت حقوق و مزایای حاکم بر کارکنان قوه قضائیه نبوده، بلکه راه حل در طراحی سازوکاری به منظور تضمین بهره‌مندی کارکنان این قوه از مزایای مشابه سایر کارکنان دولت است. بنابراین با توجه به ایرادات اساسی و متعدد طرح حاضر، رد کلیات آن پیشنهاد شده و همچنین به منظور پاسخ به مطالبه کارکنان قوه قضائیه مبنی بر لزوم افزایش حقوق و مزایا، پیشنهاد می‌شود ضرورت برخورداری ایشان از فوق‌العاده‌هایی نظیر رفاهیات و اضافه کاری در حد سایر کارکنان دستگاه‌های اجرایی کشور، در قالب ماموریتی نظارتی و بدون نیاز به تصویب قانون جدید، به کمیسیون اجتماعی واگذار شده تا با تعامل دولت محترم محقق گردد.

ماده تبصره	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده واحد		*			باعث جزیره‌ای شدن نظام پرداخت کشور و تضعیف قانون مدیریت خدمات کشوری خواهد شد. ضرایب در نظر گرفته شده بسیار زیاد و غیرمنطقی است. بار مالی گسترده خواهد داشت و باعث تشدید کسری بودجه و شکل‌گیری تورم و تبعیض ناروا میان کارکنان بخش عمومی خواهد شد. شکل‌گیری مطالبات دومینووار و گسترده کارکنان سایر دستگاه‌های اجرایی را به همراه خواهد داشت. مغایر اصول سوم (۳) و هفتاد و پنجم (۷۵) و بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری است. همچنین مغایر برنامه ششم توسعه و نیازمند دوسوم آرای نمایندگان است.	
تبصره ۱		*			مغایر اصول ۷۵ و ۴۰ قانون اساسی بوده و در سال‌های آتی باعث شکل‌گیری تبعیض ناروا میان بازنشستگان قوه قضائیه خواهد شد.	
تبصره ۲		*			رافع ایرادات ماده واحد نخواهد بود و کماکان تبعات مذکور در ماده واحد باقی خواهند ماند.	
تبصره ۳		*			موجب بروز اختلال در نظام حقوق و دستمزد بخش خصوصی خواهد شد و شکل‌گیری تبعیض ناروا و مطالبات دومینووار در سایر دستگاه‌های اجرایی را به همراه خواهد داشت.	
تبصره ۴		*			ابهام دارد و مغایر جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری است.	
تبصره ۵		*			طبق نظریه تفسیری شورای نگهبان ذکر چنین عباراتی در متن طرح‌ها، رافع ایراد اصل ۷۵ قانون اساسی نخواهد بود.	